

Rinze Ijbema - Psalm 61

[1] God, bent U er wel?

Een paar maand geleden hadden we een kerkdienst, waarin je op het podium een briefje kon achterlaten met jouw vraag aan God. Één vraag bleek er uit te springen. God, bent U er eigenlijk wel? Waarom antwoordt U niet wat vaker? Ik wil wel geloven maar ik zie U zo weinig... Deze vragen raken mij. Niet omdat ik ze niet had verwacht of niet had herkend. Het was eerlijk gezegd ook mijn vraag. Maar ik had gehoopt of gedacht dat ik de enige was. En dat was niet zo. Dit soort vragen kwam het meest voor. God, bent U er wel?

Vandaag hebben we biddag. Van huis uit is dat biddag voor gewas en arbeid. Die arbeid is een beetje uit beeld verdwenen, omdat het werkseizoen vaker van september tot juni loopt, dan van maart tot oktober. En dat gewas, daar is ook wat mee. Dat groeit tegenwoordig vanzelf. Dat deed het vroeger ook wel, maar toen kon één storm je oogst verwoesten, en had je nog geen kunstmest en zo. En zo komt het dat een dominee die op biddag preekt haast vanzelf wat gaat zeggen over onze afhankelijkheid van Gods voorzienigheid, die er toch nog steeds voor zorgt dat die oogst er komt.

Maar zeg nu zelf: waarom zou ik daarover beginnen, als de echte vraag er achter zit. God, bent U er wel?

1. Het gekke is dat die vraag ook wel in de Bijbel voorkomt. Vaak net in een andere vorm, maar ik denk wel met dezelfde achtergrond. De vraag wordt dan: Heer, waarom doet U niets? Waarom grijpt U niet in? Als je de vraag zo stelt, dan ga je er nog wel van uit dat er iemand is die luistert. Je gaat er van uit dat God nog thuis is. Als ik het goed proef, gaan onze vragen vandaag een stap verder. Bent U er wel? Maar het is en blijft maar één stap van 'waarom doet U niets?' naar 'bent U er wel?' En als je bij voorbeeld Psalm 61 leest, dan begint die Psalm ook ver van God. **[2]** Zo is dit de vraag van David.

Natuurlijk moet ik dan wat zeggen over David, die deze Psalm geschreven heeft. Over zijn vlucht voor Absalom, zijn zoon. Absalom was uit op de troon van zijn vader David en, zoals gebruikelijk in dit soort politieke verhalen, hij kon niet wachten tot David het fatsoen had te sterven.

Even een vraag: haak je nu af? Ik heb dat vaak, als ik naar een preek luister. Dan begint het met een vraag die ik zelf heb of die ik op zijn minst herken, en dan gaat het verder over iemand uit de Bijbel die ik wel herken, maar die me toch wat minder interesseert. En je haakt af.

Ik heb gedacht dat ik daarom David en Absalom beter kon overslaan en het gewoon, direct, over ons en God verder gaan. Maar het verhaal bleef haken. Hoe komt het dat David afstand ervaart tussen zijn God en hemzelf? Hoe komt het dat jij afstand voelt tussen God en jezelf? Een mogelijk antwoord: dat komt door mensen... Oké, nu ben ik aan het invullen, want misschien is dat bij jou niet het geval. Maar is het niet een situatie die je kunt herkennen? Volgens mij, als je goede mensen om je heen hebt, mensen die van je houden en die jij vertrouwt, volgens mij is dat gezond voor je geloof. Maar als ze je gaan tegenwerken of vergeten... dan komen de vragen. Vragen aan God. **[3]** Door mensen verlaten, door God verlaten.

Nu kun je dat een dom patroon vinden. Kom op zeg, is jouw geloof zo afhankelijk van anderen? Dat past echt niet meer in deze tijd. Jij bent wie je bent, zelfstandig, zelfredzaam, verantwoordelijk voor je eigen hebben en houden, verantwoordelijk voor je eigen authentieke geloof. En dan worden de vragen een stap dieper. Als je geloof in God sterk is, wanneer je goede mensen om je heen hebt en het verdwijnt wanneer zij verdwijnen, wat voor geloof is dat nu helemaal? Als je zoon tegen je in opstand komt, en als je dan vragen krijgt bij Gods leiding, nou, zeg het maar. Heb je jezelf dan niet al die tijd voor de gek gehouden?

Als mensen om je heen tegenvallen, als de omstandigheden tegenzitten, als je lichaam je in de steek laat... allemaal redenen waarom je je van God vervreemd kunt voelen. 'Van het einde der aarde roep ik u aan, want mijn hart bezwijkt,' zegt David in Psalm 61. Maar moet je horen hoe hij dan verder gaat. 'Breng mij op de rots hoog boven mij.' **[4]** Ik denk dat je de Bijbel hier letterlijk moet nemen. Dit is wat David aan God vraagt: 'Breng mij op de rots die *te hoog* is voor mij.' Dat betekent twee dingen. Allereerst: deze rots *is* te hoog voor jou. Dit is de Alpe d'Huez, die jij niet gaat beklimmen. Dit leven kan zo lopen, hoe moet ik dat zeggen... Het is niet, dat je niet door kunt gaan, want dat moet nu eenmaal, verder gaan, desnoods met een tandje terug. Maar je ziet gewoon niet hoe je er boven op komt. En dan toch tegen *God* blijven zeggen: 'Breng mij op de rots te hoog voor mij.' Dat is het tweede. **[5]** God, *ik* zie het niet, maar ik blijf *U* erbij roepen.

In de meeste Psalmen komt dan het punt, dat het allemaal weer goed gekomen is. In sommige Psalmen komt dat punt helemaal niet. In deze Psalm volgt er een gebed. Een veelzeggend gebed. 'Laat mij altijd wonen in uw tent, veilig verscholen onder uw vleugels.' Natuurlijk, die tent, dat

was de tempel van toen, **[6]** de tabernakel die ze generaties eerder in de woestijn in elkaar hadden gezet en die ze al die jaren hadden meegesjouwd. Heel concreet. Maar ook heel veelzeggend. Kennelijk hebben wij een God die zich niet schaamt om bij ons te kamperen. Maar dan kiest Hij er dus voor, onze God, om steeds dichtbij te zijn. Jij hoeft niet op bedevaart naar Hem toe. Hij heeft jou al lang en breed ontdekt en opgezocht.

Een tent. En vleugels. ‘Veilig verscholen onder uw vleugels.’ In de context van die tent, zijn die vleugels allereerst een verwijzing naar de vleugels **[7]** van de engelen die stonden afgebeeld in goud op het deksel van de ark van de verzoening. Maar net als een tent hebben vleugels een haast kwetsbare kant. Begrijp me goed: de Bijbel spreekt vrijuit van God als burcht en rots, als een schild dat ons beschermt. Sterke woorden. Maar dan vleugels: ze zijn veilig, zeker, maar het is een soort kwetsbare macht, de overmacht van liefde en vertrouwen, meer dan die van muren en wapens. **[8]** David vraagt God niet hem zijn paleis terug te geven, zijn vestingstad. David vraagt God dat hij Gods nabijheid niet kwijt mag raken. God, waar bent U? Ik ben bij je.

2. Maar daarmee is de Psalm nog niet afgelopen, en precies om wat er nu volgt heb ik deze Psalm voor deze biddag uitgekozen. ‘U hoort mijn geloften, God, u beloont wie uw naam vereren.’ Ik vermoed dat de Psalm tot nu toe herkenning heeft opgeroepen. God, bent U er wel? ‘Hoor, o God, mijn smeken, sla acht op mijn gebed.’ Dat gebed herkennen we. Maar die geloften? Ja, je komt ze vaker tegen in de Psalmen. O ja, en in het Nieuwe Testament ook nog wel. Nu bidden we vandaag nog steeds. Maar geloften doen? Goed, ik wil op deze biddag pleiten voor een gelofte van jouw kant. **[9]** Maar dan moet ik eerst wat misverstanden uit de weg ruimen.

Misverstand 1. Voor wat hoort wat. **[10]** Zo werken geloften in de Bijbel niet. Althans, als het goed is. Het is een heidens idee dat de goden machten zijn, die je om moet kopen, die je tevreden moet houden. Zo zeggen de heidenen het zelf, bij voorbeeld in het Romeinse Rijk. Hun hele offercultuur is bedoeld als ‘ik geef opdat u geeft.’ Wat in dat systeem geldt voor een offer, geldt ook voor een gelofte. Jij hebt iets nodig van de godheid, daar stel jij iets tegenover, een offer, een ritueel, een gelofte. Gelukkig zijn wij moderne mensen, en doen we niet meer aan dat soort bijgeloof. Even afkloppen.

Misverstand 2. Een gelofte doen betekent eigenlijk dat je te hoog van je zelf denkt. **[11]** Die verdenking hebben geloften in met name protestantse hoek, maar het klopt niet. Dezelfde David die vrolijk en vrij geloften doet aan God, is ook de David die Psalm 24 schreef: ‘Van de HEER is de aarde

en alles wat daar leeft, de wereld en wie haar bewonen.’ Dus kun je met een gelofte nooit iets geven alsof jij iets hebt, wat God nodig heeft. Een gelofte is eerder een erkenning dat God recht heeft op alles wat jij hebt. Dat onderstreep je door iets specifiek aan God toe te zeggen.

Misverstand 3. Een gelofte doen hoort bij het (wetticistische) Oude Testament. **[12]** Je weet wel, het idee dat God vroeger met strenge regels werkte en nu wat makkelijker geworden is. Dit beeld klopt niet, ook niet als het om geloften gaat. Aan de ene kant staan er bar weinig regels rond geloften in de Bijbel. En wat er staat komt hier op neer: als je een gelofte doet, doe het dan goed, en als je het niet doet, ook goed. Het lijkt eigenlijk wel een kerkraadsuitspraak van Groningen-Oost. En, zoals gezegd, ook in het Nieuwe Testament kom je geloften tegen.

Wat is een gelofte dan? Een gelofte is een toezegging aan God, dat je iets van jou aan Hem wijdt. **[13]** Je kunt denken aan het beloven van tijd of van geld. Maar bij David gaat het vaak om lof. Hij belooft dat hij God zal prijzen, wanneer hij bij voorbeeld weer in de voorhof van de tabernakel zal komen. Dat is vanzelf een goed idee van David, want dit was net zijn talent: God loven. Hij was goed in het maken van verzen en van muziek, dus dat is wat hij God toezegt. Een gelofte is een toezegging aan God, dat je iets aan Hem wijdt.

Maar op een dieper niveau is een gelofte een bewijs, dat je God en jezelf serieus neemt. **[14]** Ik begon deze preek met een vraag. God, bent U er wel? Ik heb gezegd dat David die vraag ook had en dat hij aan God vroeg om hem boven zichzelf uit te tillen, naar de kwetsbare zekerheid dat God er is. Maar dan getuigt het van volwassenheid, dat je jezelf ook inschakelt. Hier ben ik, Heer. Neem mijn leven, Heer, laat het toegewijd zijn aan uw eer. Als je God soms kwijt bent, kun je uitkomen bij een houding van: als Hij zich verbergt, dan laat ik mij ook niet zien. Als Hij er is, dan mag Hij zichzelf bewijzen. Dat kan. David kiest anders. Zijn vraag is dezelfde: God, bent U er wel? Maar David geeft zichzelf bloot voor God, hij geeft zichzelf, hij doet een gelofte.

Als de vraag van deze preek voor jou herkenbaar is, de vraag van ‘God, bent er wel?’, dan vraag ik je het voorbeeld van David serieus te overwegen. Je legt je hele leven in de handen van God, die soms een vraagteken voor je is. Maar om te onderstrepen, om jezelf eraan te blijven herinneren dat je je leven in zijn hand legt, wat let je om als David God toe te zeggen dat je Hem zult loven, elke week in de kerk of thuis, jouw keus, maar dat je het hardop zegt, tegen jezelf en tegen God. Of ook in deze vorm: het is nu biddag. We gaan straks bidden voor elkaar en voor de wereld. Wat is jouw vraag aan God, waar bid jij voor? En dan mag je gerust een gelofte doen aan God, en dan kijk je over een

half jaar bij dankdag of God je verder heeft geholpen – en dat je dan die gelofte betaalt. En laat het me dan even weten, zowel wanneer God je heeft geholpen, als wanneer Hij dat niet heeft gedaan.

Je hebt gelijk, dit is een vreemd voorstel. Dat je God een gelofte doet. Het punt is, dat ik die eerste vraag graag serieus neem. God, bent U er wel? Maar het gaat me er ook om, dat je zelf die vraag dan ook serieus neemt, en niet gebruikt als excuus om je terug te trekken. Ik wil graag dat je de lijnen naar God open houdt en er serieus rekening mee houdt, dat Hij er is en zich met je bemoeit. En een gelofte kan een vorm zijn om jezelf wakker te houden.

3. Zijn we er dan? Bijna. Een Psalm van David gaat altijd over David, gaat altijd over jou, maar gaat ook altijd over Christus. **[15]** Hij kende de vraag, God, bent U er wel? Hij kende die vraag toen iedereen zich tegen Hem had gekeerd en Hij van mensen en God was verlaten. **[16]** ‘Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten?’ Golgotha was voor Hem de rots die te hoog voor Hem was. **[17]** Christus bad: ‘Vader, als u het wilt, neem deze beker van mij.’ En ook bij Christus gaat het over geloften. De Vader had de Zoon toegezegd: wanneer wij voor deze weg kiezen, dat jij de dood ondergaat, dan zeg Ik jou het koninkrijk toe. En de Zoon had de Vader toegezegd: wat er ook gebeurt, wij blijven elkaar in liefde trouw. **[18]**

Psalm 61 loopt uit op een droom van David, die eigenlijk te mooi is voor een mens. ‘Voeg dagen toe aan de dagen van de koning, dat zijn jaren duren van geslacht op geslacht. Wil zijn troon voor altijd beschermen, God, laten trouw en waarheid over hem waken.’ **[19]** David durft zoveel te vragen, omdat God had verklaard dat Hij aan David en zijn koningshuis was toegewijd. Evengoed wist David nog niet hoe God zijn geloften zou betalen. Jij weet dat wel. Door Christus. Met des te meer reden mogen wij vandaag bidden in het vertrouwen dat het moment komt. ‘Dan zal ik uw naam voor altijd bezingen en mij geloften volbrengen, dag na dag.’

Amen.